

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U BOSNI I HERCEGOVINI 2020/2021.

Finansira
Evropska unija

**UNAPREĐENJE ISTRAŽIVANJA
TRŽIŠTA RADA**

Izdavači:**Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine**

71 000 Sarajevo
Đoke Mazalića 3

Telefon: 033/560-340
Fax: 033/209-475
e-mail: kabinet@arz.gov.ba
web: <http://arz.gov.ba/>

Projekat Evropske unije "Unapređenje istraživanja tržišta rada"

71 000 Sarajevo
La Benevolencija 8

Telefon: 033/834-059
e-mail: rama@niras.com

Za izdavača:

Muamer Bandić, direktor
Ranko Markuš

Urednik:

Siniša Veselinović, Šef odsjeka za domaće tržište rada

Stručni konsultanti:

Dr.sc. Ljiljan Veselinović
Dr.sc. Ranko Markuš

Tiraž: 200 primjeraka

Ovaj izvještaj je izrađen u sklopu realizacije projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji finansira Evropska unija i provodi konzorcij NIRAS IC Sp z oo, GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH Njemačka i Zavod za zapošljavanje Republike Francuske.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

(C) 2021 European Commission

Sarajevo, maj 2021. godine

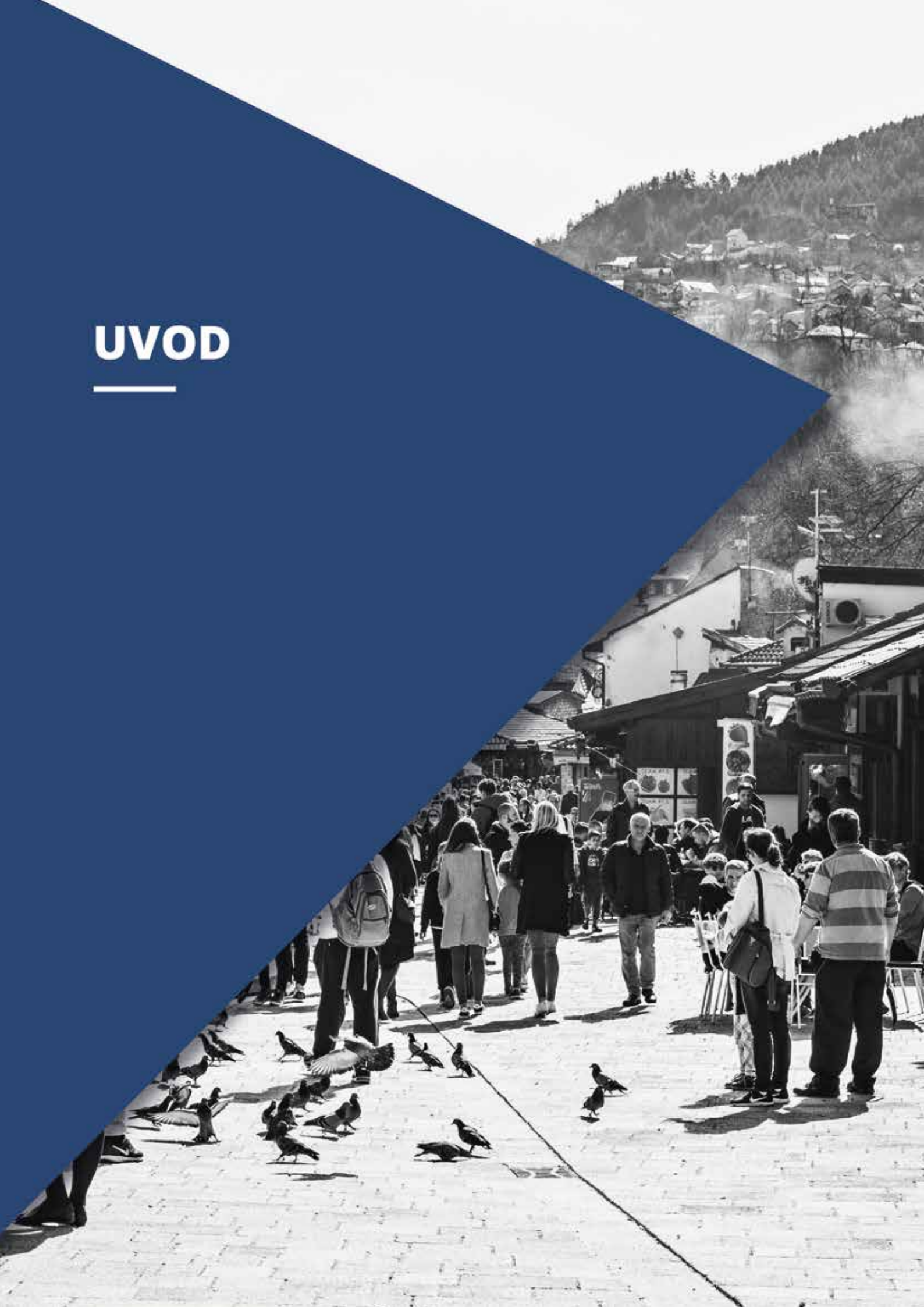
SADRŽAJ

POJMOVNIK.....	7
UVOD.....	11
ZAKONSKI OSNOV PROVOĐENJA ISTRAŽIVANJA.....	11
VREMENSKI PERIOD PROVOĐENJA ISTRAŽIVANJA.....	11
CILJ KONSOLIDOVANOG IZVJEŠTAJA.....	11
KORISNICI ISTRAŽIVANJA.....	12
METODOLOGIJA I UZORAK.....	14
STRUKTURA UPITNIKA.....	14
METODAUZORKOVANJA.....	14
KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2020. GODINI.....	21
OBIM POSLOVANJA.....	21
FINANSIJSKI EFEKTI.....	21
REAKCIJA NA KRIZU UZROKOVANU PANDEMIJOM COVID-19.....	22
NOVA ZAPOSŁJAVANJA U 2020.GODINI.....	24
NOVA ZAPOSŁJAVANJA PO DJELATNOSTIMA.....	24
NOVA ZAPOSŁJAVANJA PO VELIČINI PREDUZEĆA.....	25
NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA.....	25
NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA PO DJELATNOSTIMA.....	26
ZAPOSŁJAVANJE ŽENA.....	28
NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA MEĐU ŽENAMA.....	29
NAČINI TRAŽENJA RADNIKA.....	30
OTPUŠTANJA RADNIKA U 2020. GODINI.....	30
OČEKIVANE PROMJENA BROJA ZAPOSLENIH U 2021.GODINI.....	37
NOVA ZAPOSŁJAVANJA U 2021. GODINI.....	37
BROJ ISKAZANIH POTREBA ZA RADNICIMA.....	39
ZANIMANJA ZA KOJA JE ISKAZANA NAJVEĆA POTREBA.....	40
POTREBE ZA DODATNIM OSPOSOLJAVANJEM RADNIKA I MOGUĆNOST ORGAN- IZOVANJA PRAKTIČNE NASTAVE ZA UČENIKE I OBUKE ZA NEZAPOSLENE OSOBE..	41
ZAKLJUČCI.....	48

POJMOVNIK

Anketiranje	Strategija prikupljanja podataka koja omogućava prikupljanje kvantitativnih podataka koji se kasnije mogu analizirati koristeći deskriptivnu i inferencijalnu statistiku. Anketiranje se uobičajeno provodi uz pomoć upitnika na prethodno odabranom uzorku poslodavaca. Poslodavci kroz postupak anketiranja daju odgovore na unaprijed definisana pitanja, koji mogu predstavljati i subjektivne stavove poslodavaca. Podaci prikupljeni na slučajnom uzorku mogu se generalizovati za cijelu populaciju.
Poslodavci	Poslodavac iz perspektive ovog istraživanja je organizacija, institucija, agencija, kompanija, neprofitno udruženje, koji imaju pet (5) i više zaposlenih i koji redovno izmiruju obavezne poreze i doprinose.
Uzorkovanje	Za ispitivanja tržišta rada je na osnovu master uzorka ukupne populacije poslodavaca metodom stratificiranog slučajnog uzorka izdvojen uzorak poslodavaca koji su imali pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima i koji redovno izmiruje obavezne poreze i doprinose.
Mala preduzeća (pravna lica)	Poslovni subjekti čiji je prosječni broj zaposlenih u godini za koju se podnosi finansijski izvještaj do 49, te čija je prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine ili ukupan godišnji prihod u granicama definisan zakonom.
Srednja preduzeća (pravna lica)	Poslovni subjekti čiji je prosječni broj zaposlenih u godini za koji se podnosi finansijski izvještaj od 50 do 249, te čija je prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine ili ukupan godišnji prihod u granicama definisan zakonom.
Velika preduzeća (pravna lica)	Poslovni subjekti čiji je prosječni broj zaposlenih u godini za koji se podnosi finansijski izvještaj je 249 i više, te čija je prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine ili ukupan godišnji prihod u granicama definisan zakonom.
Zaposleni	Zaposleni su sve osobe koje su zasnovale radni odnos s poslodavcem, na određeno ili neodređeno vrijeme, neovisno o dužini radnog vremena i vlasništvu pravne osobe. U zaposlene su uključeni pripravnici, osobe na porodnom dopustu i bolovanju te osobe koje su iz bilo kojeg razloga odsutne s posla do prekida radnog odnosa.
Djelatnost	Pod djelatnošću se podrazumijeva kombinacija resursa kao što su oprema, rad, tehnika proizvodnje, informativne mreže ili proizvodi čiji je rezultat određena roba ili usluge. Djelatnost je određena inputom proizvoda (dobara ili usluga), proizvodnim procesom i outputom proizvoda.
Klasifikacija djelatnosti	Klasifikacija djelatnosti je jedan od osnovnih statističkih normativa koji se koristi pri evidentiranju, prikupljanju, obradi, analizi, diseminaciji i prikazivanju podataka važnih za stanje određene ekonomije, te za analizu i usmjeravanje društvenog i ekonomskog razvoja i njegovih strukturnih promjena. Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine - KD BiH izrađena je na osnovu Statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti u EU – NACE Rev.1.1 i usporediva je sa Međunarodnom standardnom industrijskom klasifikacijom svih ekonomskih djelatnosti Ujedinjenih naroda.
Zanimanje	Zanimanje je skup poslova i radnih zadataka (radnih mjesta) koji su svojim sadržajem i vrstom organizacijski i tehnološki toliko srodni i međusobno povezani da ih obavlja jedan izvršitelj koji posjeduje odgovarajuća znanja, sposobnosti i vještine. U statistici zanimanje podrazumijeva posao (radno mjesto) koje obavlja osoba radi sticanja sredstava za život
Poslovni rezultat	Zbir svih raznovrsnih učinaka preduzeća (tj. proizvoda i usluga). Izražava se kroz: količinu proizvoda i usluga, prihod i dobit.

UVOD

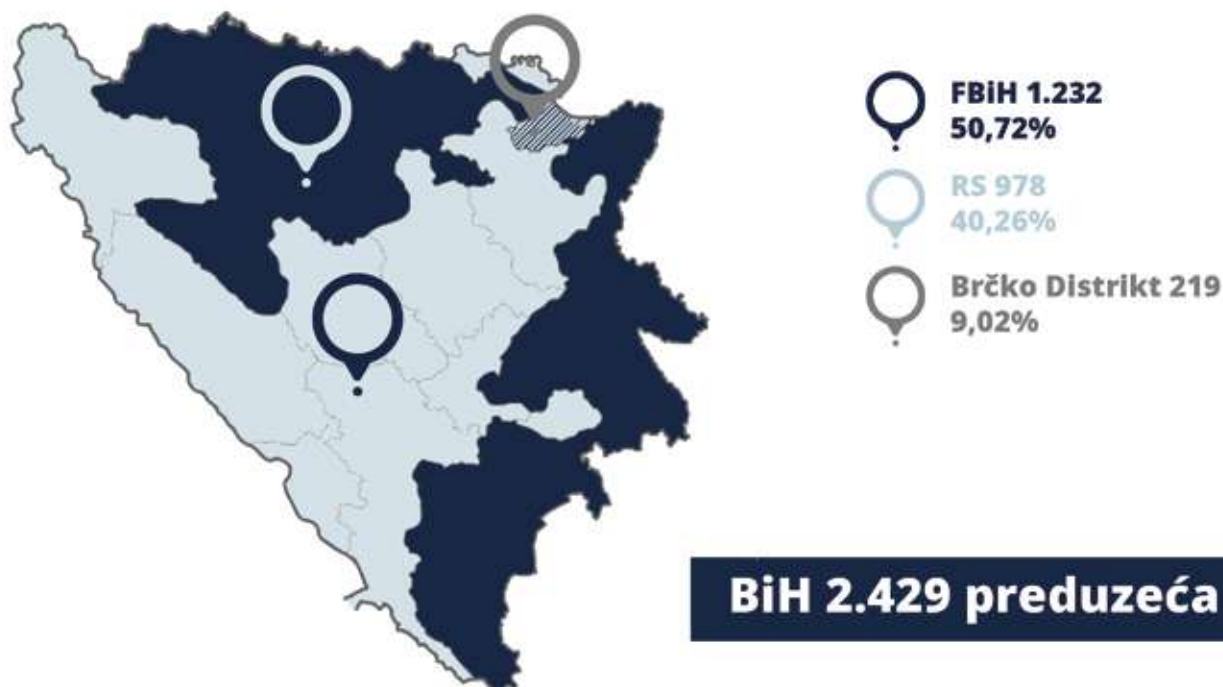

UVOD

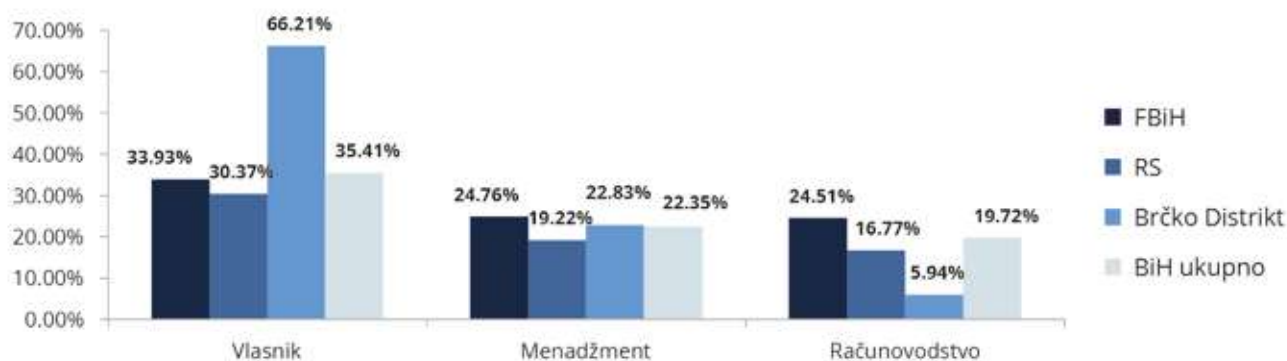
PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

UZORAK

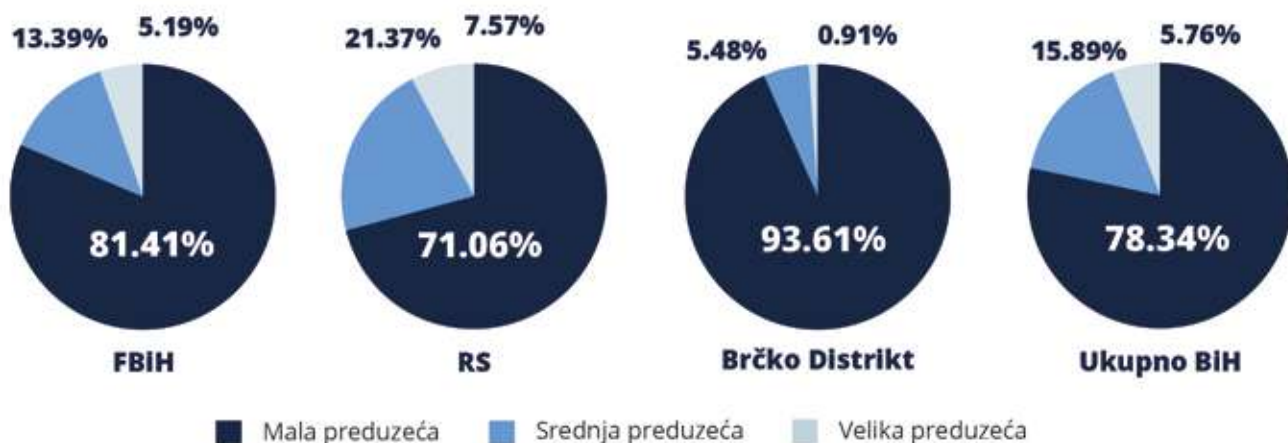

ISPITANICI

UVOD

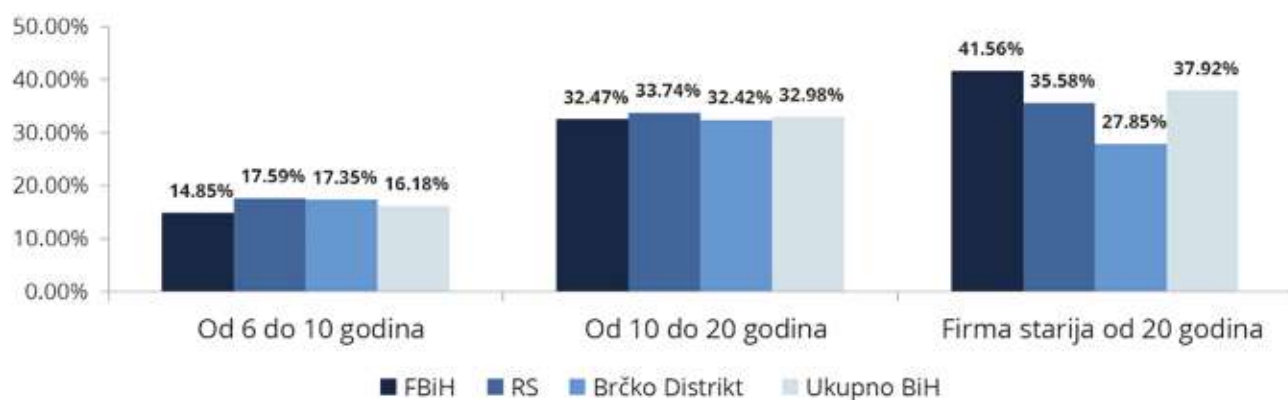
UZORAK PO VELIČINI PREDUZEĆA (%)

UZORAK PO DJELATNOSTI PREDUZEĆA (%)

UZORAK PO DUŽINI POSTOJANJA PREDUZEĆA (%)

UVOD

ZAKONSKI OSNOV PROVOĐENJA ISTRAŽIVANJA

Ovaj izvještaj je urađen u sklopu provođenja projekta „Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada kroz unaprijeđenje metodologije za istraživanje tržišta rada“ finansiranog iz sredstava EU – IPA. Uz ovaj izvještaj, urađena su i dva tematska izvještaja o uticaju pandemije COVID-19 na tržište rada u BiH i izvještaj „Žene na tržištu rada 2020/2021“.

Krajem 2020. i početkom 2021. godine Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH proveli su istraživanje tržišta rada koristeći zajednički usaglašenu metodologiju, uključujući i anketni upitnik. Cilj istraživanja je sagledavanje trenutne situacije u pogledu izazova sa kojim su poslodavci bili suočeni u prethodnom periodu, te ispitivanje potreba tržišta rada za radnicima u narednoj godini. Također, cilj ovog istraživanja je usaglašavanje metodologije istraživanja, kako bi se bez ulaska u nadležnosti pojedinačnih institucija mogli napraviti cjelodržavni trendovi. Ovaj izvještaj predstavlja konsolidovani prikaz rezultata istraživanja na nivou Bosne i Hercegovine, a sastoji se isključivo od korištenja podataka proizvedenih od strane Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske, Federalnog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH.

Istraživanje tržišta rada je definisano kao aktivnost koju provode zavodi. U skladu s članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada. Istraživanje tržišta rada u Republici Srpskoj obavlja se u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i prvim za vrijeme nezaposlenosti („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 30/10, 102/12 i 94/19), te godišnjim Programima rada Zavoda za zapošljavanje. Zakonski osnov provođenja istraživanja Brčko Distrikta nalazi se u Zakon o zapošlja-

vanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (član 21.).

VREMENSKI PERIOD PROVOĐENJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje tržišta rada u Federaciji organizovano je kroz anketiranje poslodavaca iz uzorka koje su izvršili zaposlenici kantonalnih službi za zapošljavanje u periodu od 11. januara do 29. januara 2021. godine. Zavod za zapošljavanje Republike Srpske istraživanje je proveo od 1. decembra do 31. decembra 2020. godine koristeći također vlastite ljudske resurse za prikupljanje podataka. Brčko Distrikt je istraživanje proveo u periodu od 11. januara 2021. godine do 28. januara 2021. godine, a sam postupak anketiranja je realizovao Omladinski centar Vermont.

CILJ KONSOLIDOVANOG IZVJEŠTAJA

U skladu sa članom 6, Zakona o Agenciji za rad i zapošljavanje BiH, Agencija je dužna da „prati, analizira i istražuje privredna, društvena i druga kretanja, stanje zaposlenosti i nezaposlenosti, te njihove međusobne uticaje u saradnji s entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta, na osnovu čega predlažu potrebne mjere i aktivnosti na unapređivanju zapošljavanja“. Upravo to je i namjera ovog konsolidovanog izvještaja, da agregira podatke prikupljene na nivou entiteta i Distrikta Brčko te da osigura razumijevanje potreba poslodavaca za radnom snagom na nivou Bosne i Hercegovine. Agregiranje podataka na državnom nivou omogućava metodologija istraživanja, koja je, kako je ranije navedeno, usaglašena na nivou sva tri zavoda za zapošljavanje koja su provodila istraživanje.

KORISNICI ISTRAŽIVANJA

Najvažniji korisnici istraživanja su kreatori politika koje na direktan ili indirektan način mogu uticati na tržište rada, preduzeća i pojedinci, te institucije i naučna zajednica. Kreatori politika iz ovog izvještaja mogu izvući najvažnije pokazatelje stanja na tržištu rada, te mjera-
ma usmjerenim na neku od ključnih oblasti (ekonomija, obrazovanje i uopćeno tržište rada) doprinijeti unapređenju situacije na tržištu rada. Preduzeća i pojedinci mogu koristiti ove izvještaje kako bi donijeli informisane odluke o planovima u budućnosti, dok istraživači i naučna zajednica mogu koristiti zaključke iz ove studije kao polaznu osnovu za dalja istraživanja.

METODOLOGIJA I UZORAK

METODOLOGIJA I UZORAK

Istraživanje tržišta rada organizovano je kroz anketiranje poslodavaca krajem 2020. godine i početkom 2021. godine od strane Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske, Federalnog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH. Instrument prikupljanja podataka je upitnik. Anketiranje se odvijalo pomoću CAPI metode (engl. Computer Assisted Personal Interviewing), gdje se pitanja ispitanicima postavljaju usmeno, nakon čega se odgovori bilježe u softveru za prikupljanje podataka.

STRUKTURA UPITNIKA

Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta ostvarili su saradnju prilikom osmišljavanja upitnika. Značajan broj pitanja je usaglašen, s tim da je svaki zavod dopunio upitnik u skladu sa svojim potrebama. Sljedeći elementi upitnika su bili zajednički, a konsolidovani rezultati su prikazani u ovom izvještaju:

- Opšti podaci o poslodavcu
- Struktura najvažnijih pokazatelja poslovanja poslodavca
- Zapošljavanje, obuka radnika i procjene potreba i viška radnika
- Očekivanja u 2021. godini
- Planovi zapošljavanja u 2021. godini

METODA UZORKOVANJA

Pristup uzorkovanju koji su koristili svi zavodi je stratificirani pristup uzorkovanju, pri čemu su ključne varijable stratifikacije sektor i veličina kompanije.

Prilikom ispitivanja tržišta rada u Federaciji BiH 2020./2021., Federalni zavod za zapošljavanje koristio je master uzorak od oko 10.000 poslodavaca dobivenog iz Porezne uprave Federacije BiH metodom stratificiranog slučajnog uzorka koji čini 1.288 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH koji su imali pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima i koji redovno izmiruje obavezne poreze i doprinose. Ova veličina uzorka, za stepen pouzdanosti od 95%, daje rezultate u okviru margine greške od 2,54%.

Za ispitivanje tržišta rada u Republici Srpskoj korištena je procijenjena veličina populacije od 9.000 preduzeća (6.000 sa liste preduzeća Poreske uprave, uz dodavanje preduzeća koje nisu na listi). Konačna veličina populacije je 5.273, dobivena nakon eliminacije preduzeća koja su pripadala sektorima koja nisu bila obuhvaćena istraživanjem. Prihvatajući graničnu stopu greške od 3% i nivo pouzdanosti od 95%, definisana je veličina uzorka od 954 preduzeća.

Kada je riječ o Brčko Distriktu, pod pretpostavkom da je veličina populacije oko 1.200 kompanija, te prihvatajući graničnu stopu pogreške od 3% i nivo pouzdanosti od 95%, procijenjeno je da je za potrebe provođenje istraživanja u Brčko Distriktu veličina uzorka bude 225 kompanija.

Na anketu su uglavnom odgovarali vlasnici preduzeća (35,41%), menadžment odnosno članovi uprave (22,35%) ili radnici u računovodstvu (19,72%). Ove tri kategorije čine respodente u 77,48% anketiranih poslodavaca. Odgovore na pitanje iz upitnika davali su i uposlenici koji se bave ljudskim resursima (6,22%), dok je u 16,97% slučajeva ispitanik bila osoba iz drugih službi unutar preduzeća. Detaljnije predstavljanje anketiranih predstavnika preduzeća je dato u tabeli koja slijedi.

Tabela 1. Pozicija u firmi osobe koja odgovara na pitanja

Pozicija u firmi osobe koja odgovara na pitanja	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
Vlasnik	418	297	145	860	35,41%
Menadžment	305	188	50	543	22,35%
Računovodstvo	302	164	13	479	19,72%
Ljudski resursi	132	19	0	151	6,22%
Drugo	75	303	10	388	15,97%
Bez odgovora	0	7	1	8	0,33%
Ukupno	1.232	978	219	2.429	100,00%

Najveći broj subjekata u uzorku čine društva sa ograničenom odgovornošću (84,31%). U značajno manjem procentu su anketirani obrti odnosno samostalni preduzetnici (6,71%), te dioničarska odn. akcionarska društva, koja čine 3,46%, društva sa neograničenom solidarnom odgovornošću 1,61%, javne ustanove 1,44% i privatne zdravstvene ustanove 1,11%. Udruženja, zadruge, komanditno društvo, javna preduzeća i banke čine 1,36% uzorka.

Tabela 2. Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije

Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Ukupno - BiH
Dioničko/akcionarsko društvo (d.d.)	35	48	1	84	3,46%
Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću	17	18	4	39	1,61%
Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)	986	871	191	2.048	84,31%
Javna ustanova (JU)	17	17	1	35	1,44%
Obrt/samostalni preduzetnik	139	8	16	163	6,71%
Privatna zdravstvena ustanova	9	13	5	27	1,11%
Udruženje građana	9	1	1	11	0,45%
Zadruge	1	2	-	3	0,12%
Komanditno društvo	1	-	-	1	0,04%
Javna preduzeća	17	-	-	17	0,70%
Banke	1	-	-	1	0,04%
Ukupno	1.232	978	219	2.429	100,00%

Posmatrano prema veličini, od 2.429 poslodavaca obuhvaćenih ovim istraživanjem, najviše je malih preduzeća (78,34%), što zapravo i oslikava stvarno stanje u ekonomiji. Srednja preduzeća čine 15,89% uzorka, a velika 5,76%.

Tabela 3. Uzorak prema veličini anketiranih poslodavaca

Veličina	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
Mala preduzeća	1.003	695	205	1.903	78,34%
Srednja preduzeća	165	209	12	386	15,89%
Velika preduzeća	64	74	2	140	5,76%
Ukupno	1.232	978	219	2.429	100,00%

Posmatrano po dužini postojanja anketiranih preduzeća, najviše anketiranih preduzeća je starije od 20 godina (37,92%) a slijede ih preduzeća koja posluju od 10 do 20 godina (32,98%). U uzorku se nalazi i 84 preduzeća koja su mlađa od tri godine (3,46%).

Tabela 4. Dužina postojanja anketiranih preduzeća

Dužina postojanja anketiranih preduzeća	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
Firma mlađa od 3 godine	50	22	12	84	3,46%
Od 3 do 6 godina	87	106	37	230	9,47%
Od 6 do 10 godina	183	172	38	393	16,18%
Od 10 do 20 godina	400	330	71	801	32,98%
Firma starija od 20 godina	512	348	61	921	37,92%
Ukupno	1.232	978	219	2.429	100,00%

Najveći procent preduzeća u uzorku nalazi se u djelatnosti G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (30,0%), C - Prerađivačka industrija (24,7%) i H - Prijevoz i skladištenje (7,0%). Ove tri djelatnosti čine 61,7% anketiranih poslodavaca.

Tabela 5. Uzorak prema djelatnosti

Djelatnost	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	-	-	8	8	0,3%
B: Vađenje ruda i kamena	10	16	-	26	1,1%
C: Prerađivačka industrija	322	250	28	600	24,7%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	13	-	14	0,6%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	28	25	2	55	2,3%
F: Građevinarstvo	119	86	14	219	9,0%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	304	323	102	729	30,0%
H: Prijevoz i skladištenje	74	71	25	170	7,0%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	132	26	2	160	6,6%
J: Informacije i komunikacije	46	34	6	86	3,5%

K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	6	1	15	0,6%
L: Poslovanje nekretninama	9	14	2	25	1,0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	104	86	16	206	8,5%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	34	16	1	51	2,1%
O: Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	-	-	1	1	0,0%
Q: Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite	-	1	5	6	0,2%
P: Obrazovanje	-	-	1	1	0,0%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	18	8	4	30	1,2%
S: Ostale uslužne djelatnosti	23	3	1	27	1,1%
Sve djelatnosti	1.232	978	219	2.429	100,0%

Poslodavci su u momentu provođenja ispitivanja imali 106.093 angažovanih radnika, što čini 25,6% od ukupnog broja zaposlenih iz decembra 2020. godine, što samim time potvrđuje i reprezentativnost uzorka, odnosno rezultata istraživanja.

Prema vrsti ugovora kod poslodavaca, najviše zaposlenih je imalo zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme (73,9%) i ugovor o radu na određeno vrijeme (25,1%). Ove dvije vrste ugovora o radu ima zaključeno 99,1% radnika iz uzorka.

Tabela 6. Struktura zaposlenih i radno angažiranih prema vrsti ugovora kod poslodavca

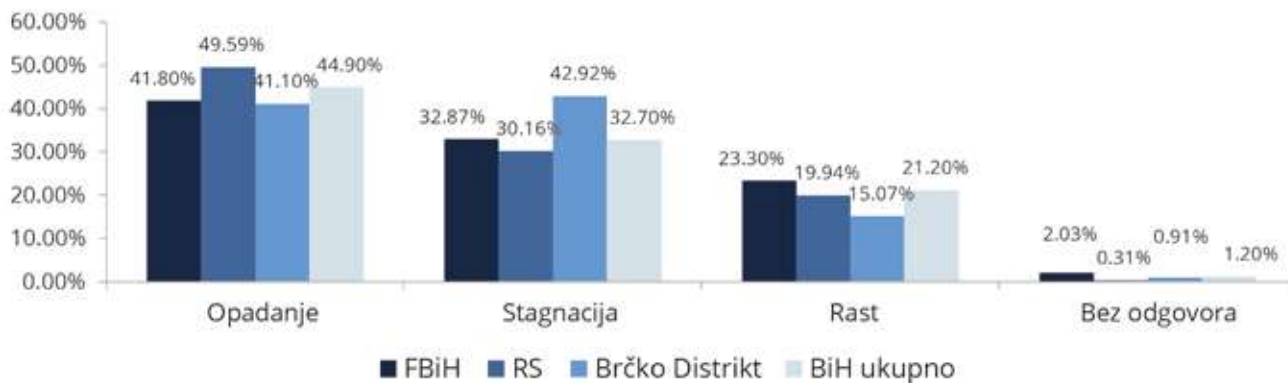
Struktura zaposlenih i radno angažiranih prema vrsti ugovora kod poslodavca	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
Ugovor o radu na neodređeno vrijeme	53.053	23.989	1411	78453	73,9%
Ugovor o radu na određeno vrijeme	21.545	4.854	261	26660	25,1%
Pripravnici	157	115	11	283	0,3%
Osoba na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa	118	67	5	190	0,2%
Privremeni i povremeni poslovi	60	82	18	160	0,2%
Ugovor o djelu	167	163	17	347	0,3%
Ukupno	75.100	29.270	1.723	106.093	100,0%

KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA

2020. GODINA (retrospektiva)

FINANSIJSKI EFEKTI U 2020 GODINI (%)

REAKCIJA NA KRIZU COVID-19 U BIH(%)

28% prekid poslovanja
(privremeni ili trajni)

22.40% organizacija
rad od kuće

11% otpuštanje radnika

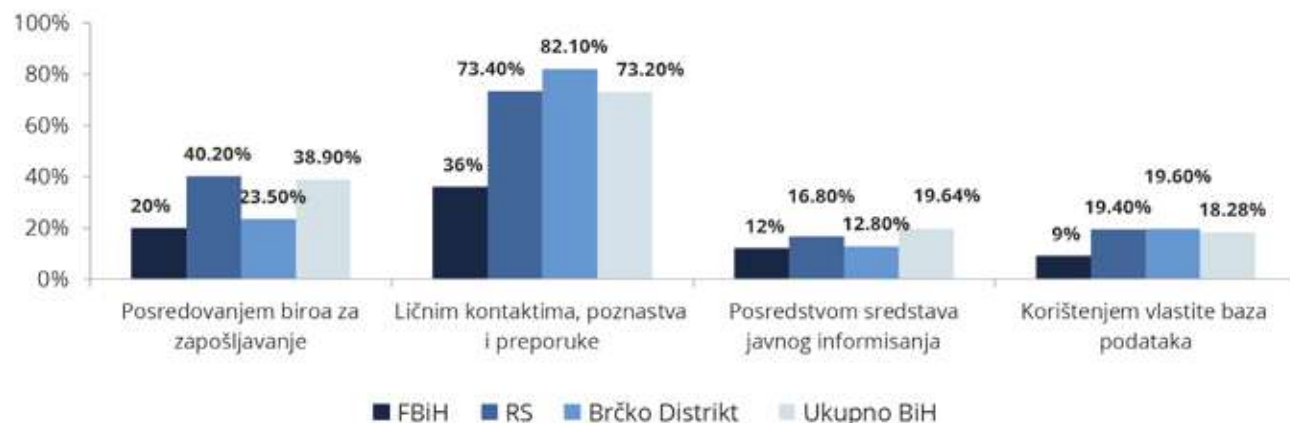
NOVA ZAPOSŁJAVANJA PO DJELATNOSTIMA (%)

■ C Prerađivačka djelatnost ■ Trgovina na veliko i malo

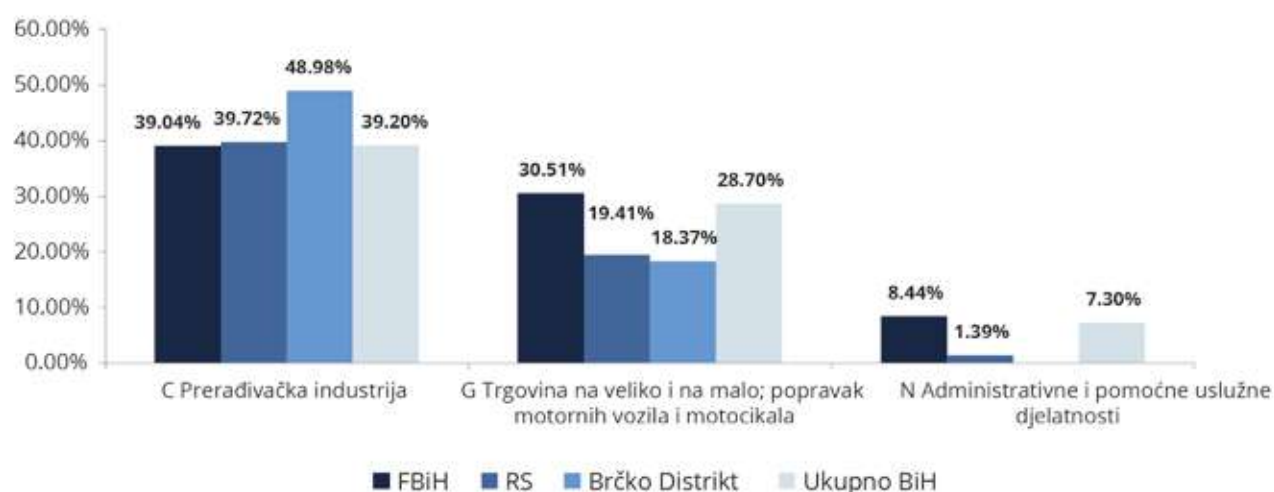

2020. GODINA (retrospektiva)

NAČIN TRAŽENJA NOVIH RADNIKA (%)

OTPUŠTANJA RADNIKA PO DJELATNOSTIMA (%)

OTPUŠTANJA ŽENA PO DJELATNOSTIMA (%)

60.1% R Umjetnost, zabava i rekreacija

56.8% I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)

48.4% G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala

39.7%

Od ukupnog broja otpuštenih radnika u 2020. godini čine žene

KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2020. GODINI

OBIM POSLOVANJA

U upitniku se od poslodavaca tražilo da procjenu obim poslovanja (proizvodnja, prodaja i usluge) u 2020. godini, te finansijske efekte poslovanja. Po pitanju obima poslovanja, najveći procent poslodavaca u Bosni i Hercegovini (44,1%) naveo je da je u 2020. godini zabilježio opadanje obima poslovanja, dok je 32,0% imalo stagnaciju. Samo je 22,8% poslodavaca prijavilo povećanje obima poslovanja. Ovakvi rezultati su bili očekivani, posebno imajući u vidu otežane uslove u kojima su preduzeća poslovala u toku 2020.godine.

Tabela 7. Procjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2020. godini

Obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge)	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
Opadanje	516	461	93	1070	44,1%
Stagnacija	382	304	92	778	32,0%
Rast	312	210	33	555	22,8%
Bez odgovora	22	3	1	26	1,1%
Ukupno	1232	978	219	2429	100,0%

FINANSIJSKI EFEKTI

Kada je u pitanju procjena finansijskih efekata poslovanja u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, rezultati koreliraju sa promjenom obima poslovanja. Najveći procent poslodavaca (44,9%) naveo je da imalo opadanje finansijskih performansi, dok je 32,7% evidentiralo stagnaciju. Pozitivan trend kada je u pitanju finansijski rezultat poslovanja zabilježilo je 21,2% ukupno anketiranih poslodavaca.

Tabela 8. Procjena finansijskih efekata poslovanja u 2020. godini

Finansijski efekti	FBiH	RS	Brčko Distrikt	Ukupno - BiH	Procent
Opadanje	515	485	90	1090	44,9%
Stagnacija	405	295	94	794	32,7%
Rast	287	195	33	515	21,2%
Bez odgovora	25	3	2	30	1,2%
Ukupno	1.232	978	219	2.429	100,0%

REAKCIJA NA KRIZU UZROKOVANU PANDEMIJOM COVID-19

Prekid poslovanja, bilo da se radi o privremenom ili trajnom, 28% anketiranih poslodavaca bilo je prinuđeno da poduzme kao reakciju na krizu uzrokovanu pandemijom COVID-19. Oko 22% poslodavaca bilo je u mogućnosti organizovati rad od kuće, dok se 11% poslodavaca odlučilo da otpušta radnike u rješavanju poteškoća sa kojima su bili suočeni.

Tabela 9. Reakcija na krizu uzrokovanu pandemijom COVID-19

Organizaciona mjera	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent ¹
Organizacija rada od kuće	220	315	8	543	22,4%
Otpuštanje radnika	145	113	8	266	11,0%
Prekid poslovanja (privremeni ili trajni)	236	366	78	680	28,0%

¹ U odnosu na ukupan broj poslodavaca iz uzorka (2.429)

PROMJENA BROJA ZAPOSLENIH U 2020.GODINI

NOVA ZAPOS LJAVANJA U 2020.GODINI

U 2020. godini preduzeća u uzorku su zapos lila 8.721 radnika. Najveći procent novih zapos ljanja (63,7%) realizovan je na području Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (35,9%). Zapos ljanja na području Distrikta Brčko čine 0,4% ukupnih zapos ljanja.

NOVA ZAPOS LJAVANJA PO DJELATNOSTIMA

Posmatrano po djelatnostima, najveći procent radnika zapos len je u djelatnosti C – Prerađivačka industrija (41,4%) i G – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (19,1%).

Tabela 10. Nova zapos ljanja po djelatnostima, broj radnika

Djelatnost	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	-	-	7	7	0,1%
B: Vađenje ruda i kamena	18	64	-	82	0,9%
C: Prerađivačka industrija	2529	1078	4	3611	41,4%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	13	48	-	61	0,7%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	52	90	0	142	1,6%
F: Građevinarstvo	472	223	5	700	8,0%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1009	643	10	1662	19,1%
H: Prijevoz i skladištenje	126	426	3	555	6,4%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	152	82	2	236	2,7%
J: Informacije i komunikacije	228	121	1	350	4,0%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	3	-	3	0,0%
L: Poslovanje nekretninama	6	5	-	11	0,1%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	65	233	1	299	3,4%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	667	41	-	708	8,1%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	206	69	-	275	3,2%
S: Ostale uslužne djelatnosti	15	4	-	19	0,2%
Ukupno	5.558	3.130	33	8.721	100,0%
Procent	63,7%	35,9%	0,4%	100,0%	-

NOVA ZAPOSŁJAVANJA PO VELIČINI PREDUZEĆA

Posmatrano po veličini preduzeća, najviše novih zapošljavanja su realizovala velika preduzeća (49,5%). Mala preduzeća zaposlila su 25,2%, a srednja približno toliko, odnosno 25,3%.

Tabela 11. Nova zapošljavanja po veličini preduzeća, broj radnika i procenat

Veličina	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
Mala	1.361	808	30	2.199	25,2%
Srednja	1.107	1.096	3	2.206	25,3%
Velika	3.090	1.226		4.316	49,5%
Ukupno	5.558	3.130	33	8.721	100,0%

NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA

Tabela 12 daje prikaz zanimanja koja su se najviše zapošljavala u 2020. godini. Tabela sadrži zanimanja koja su imala udio više od 1% u ukupnom broju novozaposlenih (ukupno 21 zanimanja). Ova zanimanja ukupno čine 60,3% svih novozaposlenih u 2020. godini, a radi se o sljedećim zanimanjima: prodavač-trgovac, zaštitar, pomoćni radnik u proizvodnji, radnik za jednostavne poslove, obučar, vozač kamiona, konobar, bravar, dostavljač, šivač, operater za unos podataka, vozač teretnog vozila, stolar, skladišni radnik, mašinski tehničar, telefonist - call centar operater, kuhar, obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće, građevinski tehničar, komercijalist i programer.

Tabela 12. Nova zapošljavanja po zanimanjima, broj radnika i procent

Zanimanje	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent	Kumulativno
Prodavač-trgovac	632	234	3	869	10,0%	10,0%
Zaštitar	589	4		593	6,8%	16,8%
Pomoćni radnik u proizvodnji	127	446		573	6,6%	23,3%
Radnik za jednostavne poslove	219	160		379	4,3%	27,7%
Obučar	316	10		326	3,7%	31,4%
Vozač kamiona	205	85	4	294	3,4%	34,8%
Konobar	218	58		276	3,2%	38,0%
Bravar	157	63		220	2,5%	40,5%
Dostavljač	1	202		203	2,3%	42,8%
Šivač	159	36		195	2,2%	45,0%
Operater za unos podataka	187			187	2,1%	47,2%
Vozač teretnog vozila	53	97	1	151	1,7%	48,9%
Stolar	109	25	0	134	1,5%	50,5%
Skladišni radnik	58	74	2	134	1,5%	52,0%
Mašinski tehničar	40	91		131	1,5%	53,5%
Telefonist - call centar operater	0	119		119	1,4%	54,9%
Kuhar	75	35		110	1,3%	56,1%
Obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće	96	1		97	1,1%	57,2%
Građevinski tehničar	60	31		91	1,0%	58,3%
Komercijalist	16	73	1	90	1,0%	59,3%
Programer	53	33		86	1,0%	60,3%

NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA PO DJELATNOSTIMA

Najtraženija zanimanja po djelatnostima su: vozači teretnog vozila (djelatnost B), pomoćni radnik u proizvodnji (djelatnost C), ekonomista (djelatnost D), radnik za jednostavne poslove (djelatnost E), građevinski tehničar (djelatnost F), prodavač-trgovac (djelatnost G), dostavljač (djelatnost H), konobar (djelatnost I), programer (djelatnost J), stolar (djelatnost L), telefonist (djelatnost M), zaštitar (djelatnost N), operater za unos podataka (djelatnost R) i nastavnik u osnovnom obrazovanju (djelatnost S). Tabela 13 daje opširniji pregled pet najtraženijih zanimanja po djelatnostima. U slučaju kada prvih pet zanimanja čine manje od 50% svih novozaposlenih u posmatranoj djelatnosti, lista je proširena tako da uključuje zanimanja koje čine minimalno 50% svih novozaposlenih u djelatnosti.

Tabela 13. Najtraženija zanimanja po djelatnostima

Zanimanje	Novozaposleni	Procent	Kumulativno
B: Vađenje ruda i kamena	82	0,9%	
Vozač teretnog vozila	18	22,0%	22,0%
Vozač kamiona	6	7,3%	29,3%
Zidar	5	6,1%	35,4%
Bravar	4	4,9%	40,2%
Tesar	4	4,9%	45,1%
Administrativni radnik	3	3,7%	48,8%
Ekonomski tehničar	2	2,4%	51,2%
Rukovalac građevinskim mašinama	2	2,4%	53,7%
Elektroinstalater	2	2,4%	56,1%
C: Prerađivačka industrija	3.611	41,4%	
Pomoćni radnik u proizvodnji	502	13,9%	13,9%
Obučar	326	9,0%	22,9%
Radnik za jednostavne poslove	251	7,0%	29,9%
Šivač	193	5,3%	35,2%
Bravar	170	4,7%	39,9%
Mašinski tehničar	120	3,3%	43,3%
Stolar	116	3,2%	46,5%
Obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće	96	2,7%	49,1%
Rukovalac mašinom za brušenje i poliranje drveta	82	2,3%	51,4%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	61	0,7%	
Ekonomista	14	23,0%	23,0%
Pravnik	10	16,4%	39,3%
Inženjer elektrotehnike	7	11,5%	50,8%
Elektromonter	6	9,8%	60,7%
Elektroinženjer za automatiku	4	6,6%	67,2%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	142	1,6%	
Radnik za jednostavne poslove	37	26,1%	26,1%
Vodoinstalater	13	9,2%	35,2%
Pomoćni radnik u proizvodnji	11	7,7%	43,0%
Građevinski inženjer	11	7,7%	50,7%
Radnik u održavanju	8	5,6%	56,3%
Ekonomista	8	5,6%	62,0%

F: Građevinarstvo	700	8,0%	
Građevinski tehničar	76	10,9%	10,9%
Tesar	63	9,0%	19,9%
Zidar	62	8,9%	28,7%
Radnik za jednostavne poslove	51	7,3%	36,0%
Vozač kamiona	41	5,9%	41,9%
Armirač	29	4,1%	46,0%
Bravar	25	3,6%	49,6%
Pomoćni radnik u proizvodnji	18	2,6%	52,1%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1.662	19,1%	
Prodavač-trgovac	816	49,1%	49,1%
Konobar	157	9,4%	58,5%
Skladišni radnik	77	4,6%	63,2%
Komercijalist	72	4,3%	67,5%
Vozač kamiona	70	4,2%	71,7%
H: Prijevoz i skladištenje	555	6,4%	
Dostavljač	195	35,1%	35,1%
Vozač kamiona	94	16,9%	52,1%
Vozač teretnog vozila	67	12,1%	64,1%
Vozač autobusa	46	8,3%	72,4%
Skladišni radnik	42	7,6%	80,0%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	236	2,7%	
Konobar	86	36,4%	36,4%
Kuhar	73	30,9%	67,4%
Prodavač-trgovac	13	5,5%	72,9%
Sobarica	13	5,5%	78,4%
Recepcioner	8	3,4%	81,8%
J: Informacije i komunikacije	350	4,0%	
Programer	83	23,7%	23,7%
IT Developer	57	16,3%	40,0%
Administrator baze podataka	18	5,1%	45,1%
Informatičar	14	4,0%	49,1%
Prodavač-trgovac	11	3,1%	52,3%
L: Poslovanje nekretninama	11	0,1%	
Stolar	6	54,5%	54,5%
Nastavnik predškolskog odgoja	2	18,2%	72,7%
Kuhar	1	9,1%	81,8%
Ekonomista	1	9,1%	90,9%
Zaštitar	1	9,1%	100,0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	299	3,4%	
Telefonist -call centar operater	99	33,1%	33,1%
Arhitekt	20	6,7%	39,8%
Inženjer elektrotehnike	12	4,0%	43,8%
Ekonomista	12	4,0%	47,8%
Administrativni radnik	12	4,0%	51,8%

N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	708	8,1%	
Zaštitar	592	83,6%	83,6%
Administrator baze podataka	32	4,5%	88,1%
Telefonist -call centar operater	20	2,8%	91,0%
Zavarivač - varilac	15	2,1%	93,1%
Vozač putničkog automobila	9	1,3%	94,4%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	275	3,2%	
Operater za unos podataka	187	68,0%	68,0%
Blagajnik	21	7,6%	75,6%
Elektrotehničar	4	1,5%	77,1%
Recepcioner	2	0,7%	77,8%
Metaloglođač	1	0,4%	78,2%
S: Ostale uslužne djelatnosti	19	0,2%	
Nastavnik u osnovnom obrazovanju	3	15,8%	15,8%
Medicinska sestra-tehničar	2	10,5%	26,3%
Psiholog	2	10,5%	36,8%
Frizer	2	10,5%	47,4%
Kozmetičar	2	10,5%	57,9%

ZAPOŠLJAVANJE ŽENA

Posmatrano na nivou ekonomije Bosne i Hercegovine, žene su činile 37% ukupnog broja novozaposlenih radnika. Žene su najzastupljenije u djelatnostima G – trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, gdje žene čine 59,9% svih novozaposlenih radnika., te djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, sa 58,1%. Žene su generalno jako malo zastupljene u djelatnostima F (Građevinarstvo); H (Prijevoz i skladištenje); N (Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti), E (Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša) – ispod 15,5%.

Tabela 14. Nova zapošljavanja - žene, broj radnika i procent

Djelatnost	FBiH	RS	BD	Broj žena	% žena***
A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov*	-	-	7	7	100,0%
B: Vađenje ruda i kamena	2	15		17	20,7%
C: Prerađivačka industrija	1018	447	1	1466	40,6%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	3	14	-	17	27,9%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2	20	0	22	15,5%
F: Građevinarstvo	2	5	0	7	1,0%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	716	277	3	996	59,9%
H: Prijevoz i skladištenje	19	30	1	50	9,0%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	108	29	0	137	58,1%
J: Informacije i komunikacije	83	48	0	131	37,4%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	2	-	2	66,7%
L: Poslovanje nekretninama	-	4	-	4	36,4%

M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	29	72	-	101	33,8%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	90	7	-	97	13,7%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	105	53	-	158	57,5%
S: Ostale uslužne djelatnosti	11	1	-	12	63,2%
Ukupno	2188	1024	12	3224	37,0%

* Djelatnost koja nije obuhvaćena istraživanjima u FBiH i RS

** U odnosu na ukupan broj novozaposlenih radnika u djelatnosti

NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA MEĐU ŽENAMA

Najčešće zanimanje među ženama su: prodavač-trgovac, pomoćni radnik u proizvodnji, obučar, šivač, konobar i obučarski radnik – šivač gornjih dijelova obuće. Ovih šest zanimanja čine 51,1% svih novozaposlenih žena u 2020. godini.

Tabela 15. Najtraženija zanimanja među ženama

Zanimanje	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent	Kumulativno
Prodavač-trgovac	590	135		725	22,5%	22,5%
Pomoćni radnik u proizvodnji	102	197		299	9,3%	31,8%
Obučar	219	8		227	7,0%	38,8%
Šivač	152	32		184	5,7%	44,5%
Konobar	110	13		123	3,8%	48,3%
Obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće	90			90	2,8%	51,1%
Radnik za jednostavne poslove	50	35		85	2,6%	53,8%
Kuhar	57	22		79	2,5%	56,2%
Krojač	46	25		71	2,2%	58,4%
Administrativni radnik	31	30	1	62	1,9%	60,3%
Ekonomista	22	39		61	1,9%	62,2%
Mašinski tehničar	1	45		46	1,4%	63,6%
Krznar	43			43	1,3%	65,0%
Zaštitar	43	0		43	1,3%	66,3%
Magistar farmacije	26	16		42	1,3%	67,6%
Administrator baze podataka	41			41	1,3%	68,9%
Rukovalac mašinom za brušenje i poliranje drveta	20	21		41	1,3%	70,2%
Farmaceutski tehničar	2	26	10	38	1,2%	71,3%
Telefonist - call centar operater	0	37		37	1,1%	72,5%
Komercijalist	7	24		31	1,0%	73,4%

NAČINI TRAŽENJA RADNIKA

Pri traženju radnika, poslodavci koriste više različitih pristupa, pri čemu se najčešće koriste lični kontakti, poznanstva i preporuke (73,20%), slijedi posredstvom biroa za zapošljavanje – javnih službi za zapošljavanje (38,90%) i posredstvom sredstava javnog informisanja (19,64%). Ovi podaci pokazuju da postoji značajan prostor za unaprijeđenje saradnje javnih službi za zapošljavanje sa poslodavcima.

Tabela 16. Kako uobičajeno tražite nove radnike? (broj poslodavaca)

Način traženja novih radnika	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent ¹
Posredovanjem biroa za zapošljavanje	510	393	42	945	38,90%
Ličnim kontaktima, poznanstva i preporuke	913	718	147	1778	73,20%
Posredstvom sredstava javnog informisanja	290	164	23	477	19,64%
Putem Internet stranice firme	211	135	12	358	14,74%
Korištenjem društvenih mreža	217	102	18	337	13,87%
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	96	56	3	155	6,38%
Posredstvom obrazovnih ustanova	26	30	10	66	2,72%
Korištenjem vlastite baza podataka	219	190	35	444	18,28%

Ispitanici su mogli birati više od jednog odgovora

¹ U odnosu na ukupan broj preduzeća u uzorku (2429)

OTPUŠTANJA RADNIKA U 2020. GODINI

U 2020. godini otpušteno je 10.446 radnika na nivou Bosne i Hercegovine. Najviše radnika je otpušteno u prerađivačkoj industriji (39,2%) i u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (28,7%). Od ukupnog broja otpuštenih radnika, 83,7% se odnosi na Federaciju Bosne i Hercegovine.

Tabela 17. Otpuštanja radnika po djelatnostima, broj radnika

	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
B: Vađenje ruda i kamena	109	62		171	1,6%
C: Prerađivačka industrija	3415	655	24	4094	39,2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	11	1		12	0,1%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	44	25	1	70	0,7%
F: Građevinarstvo	375	136	3	514	4,9%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	2.669	320	9	2.998	28,7%
H: Prijevoz i skladištenje	206	180	4	390	3,7%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	577	127		704	6,7%
J: Informacije i komunikacije	134	24	4	162	1,6%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	30	1		31	0,3%
L: Poslovanje nekretninama	23	32		55	0,5%

M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	113	44	3	160	1,5%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	738	23		761	7,3%
O: Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje			1	1	0,0%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	277	11		288	2,8%
S: Ostale uslužne djelatnosti	27	8		35	0,3%
Ukupno	8.748	1.649	49	10.446	100,0%

Posmatrano po veličini, najveći procent otpuštenih radnika evidentiran je u velikim preduzećima (58,3%), dok je 20,5% evidentirano u malim, a 21,2% u srednjim preduzećima, čime se ukazuje da su manja preduzeća značajnije fleksibilnija kada se suoče sa krizom nego što su velika.

Tabela 18. Otpuštanja radnika - pregled po veličini preduzeća, broj radnika

Veličina	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
Mala	1470	622	47	2139	20,5%
Srednja	1631	581	2	2214	21,2%
Velika	5647	446	0	6093	58,3%
Ukupno	8.748	1.649	49	10.446	100,0%

Zanimanja koja su u 2020. godini bila najviše pogođena prekidom ugovora po poslovanju su prodavač-trgovac, konobar, zaštitar, obuçar, pomoćni radnik u proizvodnji, šivač, radnik za jednostavne poslove, bravar, kuhar, vozač kamiona i skladišni radnik. Ovih 11 zanimanja činili su 50,0% svih otpuštenih radnika.

Tabela 19. Otpuštanja radnika - pregled po zanimanjima, broj radnika

Zanimanje	FBiH	RS	BD	Ukupno-BiH	Procent	Kumulativno
Prodavač-trgovac	1339	83	4	1426	13,7%	13,7%
Konobar	629	93		722	6,9%	20,6%
Zaštitar	591			591	5,7%	26,2%
Obuçar	454			454	4,3%	30,6%
Pomoćni radnik u proizvodnji	194	258		452	4,3%	34,9%
Šivač	346	54	3	403	3,9%	38,8%
Radnik za jednostavne poslove	264	121		385	3,7%	42,4%
Bravar	185	37		222	2,1%	44,6%
Kuhar	167	39		206	2,0%	46,5%
Vozač kamiona	136	67	0	203	1,9%	48,5%
Skladišni radnik	137	21	2	160	1,5%	50,0%
Administrativni radnik	115	39	3	157	1,5%	51,5%
Vozač autobusa	80	71	3	154	1,5%	53,0%
Šivač kože	140			140	1,3%	54,3%
Mašinski tehničar	86	49		135	1,3%	55,6%
Vozač teretnog vozila	76	56	2	134	1,3%	56,9%
Obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće	125			125	1,2%	58,1%
Stolar	77	13	19	109	1,0%	59,1%
Sobarica	90	10		100	1,0%	60,1%

ZOd ukupnog broja otpuštenih radnika, žene čine 39,7%. Najveći procent otpuštenih radnica je u djelatnosti umjetnosti, zabava i rekreacija, gdje žene čine 60,1% otpuštenih radnika iz djelatnosti, slijedi djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (56,8%) i trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (48,4%).

Tabela 20. Otpuštanja žena po djelatnostima, broj radnica

Djelatnost	Broj otpuštenih - žene	Ukupno otpuštenih	% žena
B: Vađenje ruda i kamena	32	171	18,7%
C: Prerađivačka industrija	1.815	4094	44,3%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2	12	16,7%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	10	70	14,3%
F: Građevinarstvo	18	514	3,5%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1.452	2.998	48,4%
H: Prijevoz i skladištenje	22	390	5,6%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	400	704	56,8%
J: Informacije i komunikacije	43	162	26,5%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	13	31	41,9%
L: Poslovanje nekretninama	19	55	34,5%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	46	160	28,8%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	91	761	12,0%
O: Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1	1	100,0%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	173	288	60,1%
S: Ostale uslužne djelatnosti	11	35	31,4%
Ukupno	4.148	10.446	39,7%

¹ U odnosu na ukupan broj otpuštenih u djelatnosti

Zanimanja koja su u 2020. godini bila najviše pogođena prekidom ugovora među ženama su prodavač-trgovac, šivač, konobar, obučar i pomoćni radnik u proizvodnji. Ovih 5 zanimanja čine 50,6% svih otpuštenih radnih mjesta među ženama.

Tabela 21. Otpuštanja žena - pregled po zanimanjima, broj radnica

Zanimanje	Broj otpuštenih žena	Procent	Kumulativno
Prodavač-trgovac	956	23,0%	23,0%
Šivač	334	8,1%	31,1%
Konobar	299	7,2%	38,3%
Obučar	281	6,8%	45,1%
Pomoćni radnik u proizvodnji	227	5,5%	50,6%
Kuhar	158	3,8%	54,4%
Obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće	112	2,7%	57,1%

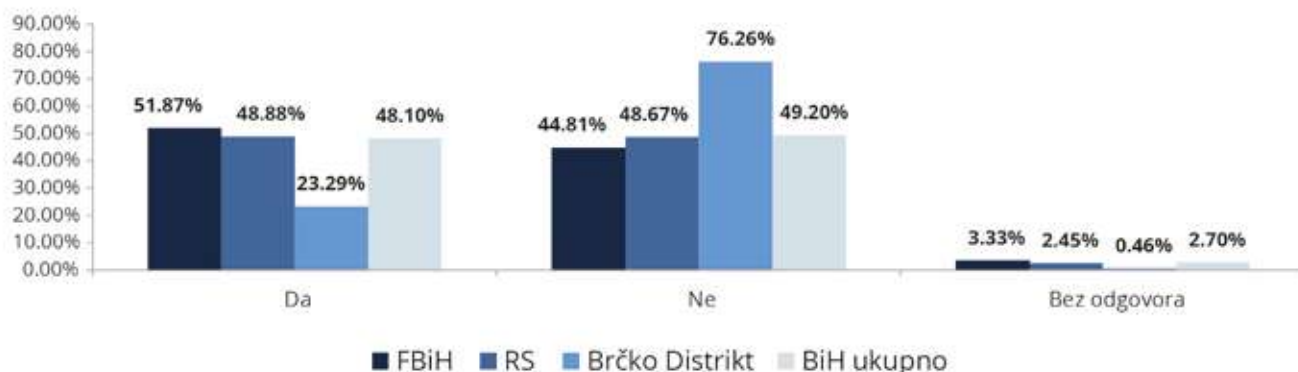
Šivač kože	110	2,7%	59,7%
Radnik za jednostavne poslove	103	2,5%	62,2%
Sobarica	98	2,4%	64,6%
Administrativni radnik	72	1,7%	66,3%
Sastavljač proizvoda od različitih materijala	54	1,3%	67,6%
Krojač	48	1,2%	68,8%
Frizer	45	1,1%	69,8%
Zaštitar	42	1,0%	70,9%
Krznar	40	1,0%	71,8%
Trgovački putnik	40	1,0%	72,8%

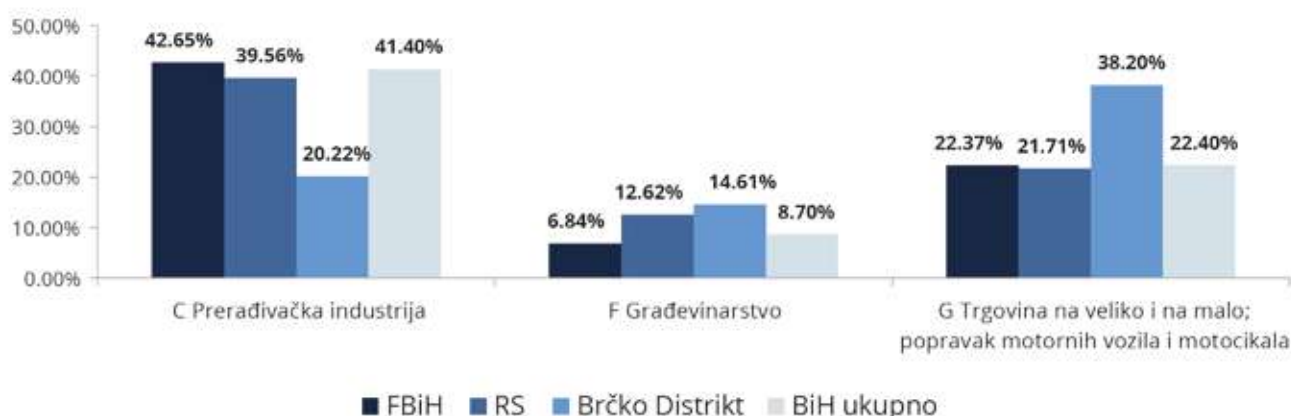
OČEKIVANE PROMJENE BROJA ZAPOSLENIH U 2021.GODINI

2021. GODINA (projekcije)

PLANOVI ZAPOSŁJAVANJA U 2021 GODINI (%)

ISKAZANE POTREBE ZA RADNICIMA PO DJELATNOSTIMA (%)

POSLODAVACI KOJI PLANIRAJU NOVA ZAPOSŁJAVANJA PO DJELATNOSTI (%)

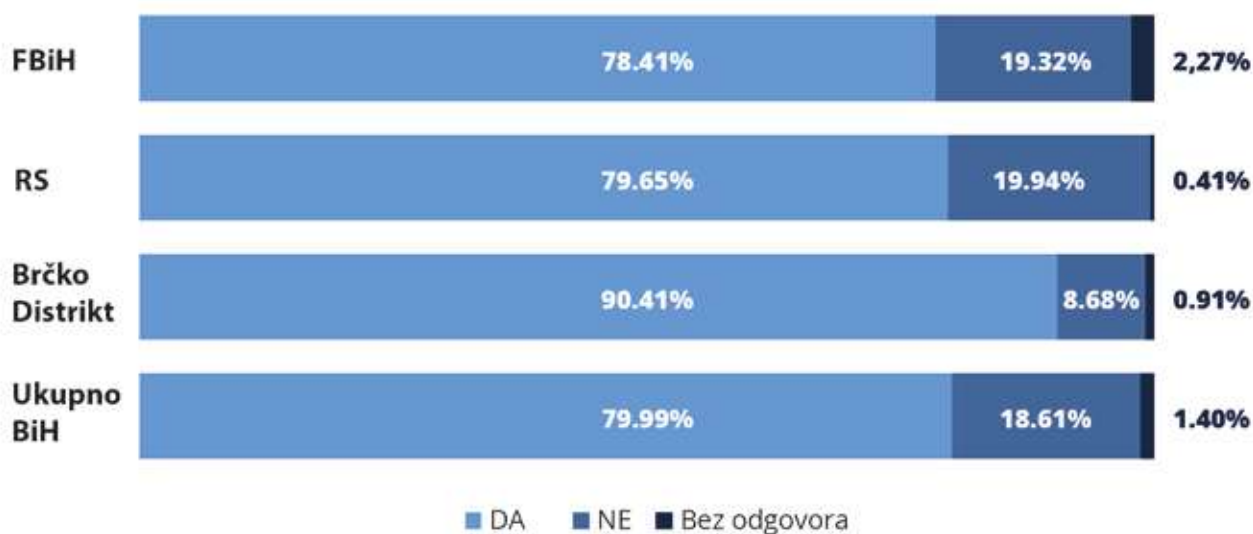
Ukupno 48,1%
Poslodavaca planira nova
zaposłjavanja u 2021. godini

2021. GODINA (projekcije)

ISKAZANE POTREBE ZA RADNICIMA PO ZANIMANJIMA (%)

POSLODAVCI KOJI PLANIRAJU DA UVEDU NOVE TEHNOLOGIJE KOJE ĆE DOVESTI DO POTREBA ZA DODATNOM OBUKOM (%)

POSLODAVCI KOJI SU NAJSPREMNIJI PONUDITI PRAKTIČNU NASTAVU PO DJELATNOSTIMA (%)

OČEKIVANE PROMJENA BROJA ZAPOSLENIH U 2021. GODINI

NOVA ZAPOSŁJAVANJA U 2021. GODINI

Procent poslodavaca u uzorku koji u 2021. godini planiraju zapošļjavati nove radnike iznosi 48,1%. Na ovo pitanje odgovor nije dalo 2,7% anketiranih poslodavaca.

Tabela 22. Planovi novih zapošļjavanja u 2021. godini, broj poslodavaca

Nova zapošļjavanja u 2021. godini	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
Da	639	478	51	1.168	48,1%
Ne	552	476	167	1.195	49,2%
Bez odgovora	41	24	1	66	2,7%
Ukupno	1.232	9.78	219	2.429	100,0%

Najveći procent poslodavaca koji planira zaposłiti nove radnike pripada grupi malih preduzeća (73,5%), dok 18,5% čine srednja preduzeća, a 8,0% velika.

Međutim, kada se posmatra zapošļjavanje unutar svake grupe (velika, mala i srednja preduzeća), možemo uočiti da 66,4% velikih preduzeća planira zapošļjavati nove radnike, 56% srednjih, a 45,1% malih preduzeća. Ovakva statistika ukazuje na veću spremnost srednjih i većih preduzeća da zapošļjavaju u odnosu na mala preduzeća.

Tabela 23. Planovi novih zapošļjavanja u 2021. godini po veličini, broj poslodavaca

Veličina preduzeća	Broj poslodavaca koji planira nova zapošļjavanja	Udio (%) u pripadajućoj kategoriji po veličini ¹	Udio (%) među svim preduzećima ²	Broj poslodavaca koji ne planira nova zapošļjavanja	Udio (%) u pripadajućoj kategoriji po veličini ¹	Bez odgovora	Udio (%) u pripadajućoj kategoriji po veličini ¹
Malo	859	45,1%	73,5%	989	52,0%	55	2,9%
Srednja	216	56,0%	18,5%	162	42,0%	8	2,1%
Veliko	93	66,4%	8,0%	44	31,4%	3	2,1%
Ukupno	1168	48,1%	100,0%	1195	49,2%	66	2,7%

¹ U odnosu na broj preduzeća iz iste klasifikacije/veličine

² Procent poslodavaca u preduzećima odgovarajuće veličine koji planiraju nova zapošļjavanja u odnosu na ukupan broj poslodavaca koji planiraju nova zapošļjavanja (1168)

Najveći procent poslodavaca koji planira nova zapošļjavanja u 2021. godini nalazi se u prerađivačkoj industriji (28,9%) i djelatnosti trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (24,6%).

Kada se posmatraju pojedinačne djelatnosti, poslodavci iz sljedeće dvije djelatnosti imaju najveći procent poslodavaca koji planiraju zapošļjavanja: administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (60,8% od ukupnog broja poslodavaca iz djelatnosti), informacije i komunikacije (59,3% od ukupnog broja poslodavaca iz djelatnosti) i građevinarstvo (58,9% od ukupnog broja poslodavaca iz djelatnosti).

Tabela 24. Planovi novih zapošljavanja u 2021. godini po djelatnostima, broj poslodavaca

Djelatnost	Broj poslodavaca koji planira nova zapošljavanja	Udio (%) u pripadajućoj djelatnosti ¹	Udio (%) među svim djelatnostima ²	Broj poslodavaca koji ne planira nova zapošljavanja	Udio (%) u pripadajućoj djelatnosti ¹	Bez odgovora	Udio (%) u pripadajućoj djelatnosti ¹
A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov ³	3	37,5%	0,3%	5	62,5%	0	0,0%
B: Vađenje ruda i kamena	18	69,2%	1,5%	8	30,8%	0	0,0%
C: Prerađivačka industrija	337	56,2%	28,9%	247	41,2%	16	2,7%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	3	21,4%	0,3%	11	78,6%	0	0,0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	22	40,0%	1,9%	31	56,4%	2	3,6%
F: Građevinarstvo	129	58,9%	11,0%	85	38,8%	5	2,3%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	287	39,4%	24,6%	427	58,6%	15	2,1%
H: Prijevoz i skladištenje	84	49,4%	7,2%	81	47,6%	5	2,9%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	85	53,1%	7,3%	70	43,8%	5	3,1%
J: Informacije i komunikacije	51	59,3%	4,4%	34	39,5%	1	1,2%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3	20,0%	0,3%	10	66,7%	2	13,3%
L: Poslovanje nekretninama	7	28,0%	0,6%	17	68,0%	1	4,0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	81	39,3%	6,9%	116	56,3%	9	4,4%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	31	60,8%	2,7%	17	33,3%	3	5,9%
O: Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje ³	1	100,0%	0,1%	0	0,0%	0	0,0%
Q: Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite ^{3 4}	0	0,0%	0,0%	1	100,0%	0	0,0%
P: Obrazovanje ³	3	50,0%	0,3%	3	50,0%	0	0,0%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	11	36,7%	0,9%	18	60,0%	1	3,3%
S: Ostale uslužne djelatnosti	12	44,4%	1,0%	14	51,9%	1	3,7%
Ukupno	1168	48,1%	-	1195	49,2%	66	2,7%

¹ U posmatranoj djelatnosti; u odnosu na ukupan broj poslodavaca u djelatnosti

² Procent poslodavaca u djelatnosti koji planiraju nova zapošljavanja u odnosu na ukupan broj poslodavaca koji planiraju nova zapošljavanja (1168)

³ Mali broj preduzeća; odnosi se samo na Brčko Distrikt

⁴ Mali broj preduzeća; odnosi se samo na RS

BROJ ISKAZANIH POTREBA ZA RADNICIMA

Ukupan broj planiranih radnih mjesta među anketiranim preduzećima za 2021. godinu iznosi 4.407, a upražnjenih 2.287. Najveći procent iskazanih potreba za radnicima nalazi se u Federaciji Bosne i Hercegovine (68,1%).

Tabela 25. Broj iskazanih potreba za radnicima po entitetima, broj radnika

Entitet	Novootvorena radna mjesta (broj)	Upraznjena radna mjesta (broj)	Ukupno	Procent
FBiH	3012	1548	4560	68,1%
RS	1345	700	2045	30,5%
BD	50	39	89	1,3%
Ukupno - BiH	4407	2287	6694	100,0%

Posmatrano po djelatnostima, najveći procent iskazanih potreba za radnicima u 2021. godini nalazi se u prerađivačkoj industriji (41,4% ukupno iskazanih radnih mjesta), te u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (22,4%). Građevinarstvo se nalazi na trećem mjestu sa 8,7% iskazanih potreba, dok se informacije i komunikacije nalaze na četvrtom mjestu (6,3%).

Tabela 26. Broj iskazanih potreba za radnicima po djelatnostima, broj radnika

Djelatnost	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov		0	6	6	0,1%
B: Vađenje ruda i kamena	106	73		179	2,7%
C: Prerađivačka industrija	1945	809	18	2772	41,4%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	8	10		18	0,3%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	27	29	2	58	0,9%
F: Građevinarstvo	312	258	13	583	8,7%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1020	444	34	1498	22,4%
H: Prijevoz i skladištenje	108	172	4	284	4,2%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	214	24	0	238	3,6%
J: Informacije i komunikacije	336	86	1	423	6,3%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	40	2	2	44	0,7%
L: Poslovanje nekretninama	52	6	0	58	0,9%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	129	90	3	222	3,3%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	202	36	0	238	3,6%
O: Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje			2	2	0,0%
Q: Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite			0	0	0,0%
P: Obrazovanje		0	4	4	0,1%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	32	4	0	36	0,5%
S: Ostale uslužne djelatnosti	29	2	0	31	0,5%
Sve djelatnosti	4560	2045	89	6694	100,0%

Posmatrano po veličini preduzeća, najviše iskazanih potreba za radnicima je među malim preduzećima (40,1%), a slijede velika (31,5%) i srednja (28,4%).

Tabela 27. Broj iskazanih potreba za radnicima po veličini preduzeća, broj radnika

Veličina preduzeća	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
Mala	1.577	1.027	81	2.685	40,1%
Srednja	1.331	563	8	1.902	28,4%
Velika	1.652	455	0	2.107	31,5%
Ukupno	4.560	2.045	89	6.694	100,0%

ZANIMANJA ZA KOJA JE ISKAZANA NAJVEĆA POTREBA

Tabela 28 daje pregled zanimanja za koja su poslodavci iskazali potrebe. Među zanimanjima za koje su poslodavci iskazali najviše potreba nalazi se prodavač-trgovac (12,0%), a slijede radnik za jednostavne poslove, šivač, krojač, konobar, pomoćni radnik u proizvodnji, bravar, zidar, vozač kamiona, stolar, zavarivač – varilac, obućar, kuhar i vozač teretnog vozila. Ova zanimanja predstavljaju 50,5% iskazanih potreba za radnicima u 2021. godini.

Tabela 28. Broj iskazanih potreba za radnicima po zanimanjima

Zanimanje	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent	Kumulativno
Prodavač-trgovac	672	128	4	804	12,0%	12,0%
Radnik za jednostavne poslove	253	93	10	356	5,3%	17,3%
Šivač	257	88	1	346	5,2%	22,5%
Krojač	269	36	1	306	4,6%	27,1%
Konobar	191	37	0	228	3,4%	30,5%
Pomoćni radnik u proizvodnji	89	103	0	192	2,9%	33,3%
Bravar	117	57	4	178	2,7%	36,0%
Zidar	91	83		174	2,6%	38,6%
Vozač kamiona	93	59	2	154	2,3%	40,9%
Stolar	78	69	4	151	2,3%	43,2%
Zavarivač - varilac	88	39	0	127	1,9%	45,1%
Obućar	122			122	1,8%	46,9%
Kuhar	95	26	0	121	1,8%	48,7%
Vozač teretnog vozila	62	58		120	1,8%	50,5%
Tesar	63	46		109	1,6%	52,1%
Mašinski tehničar	50	26		76	1,1%	53,2%
Ekonomista	40	35		75	1,1%	54,4%
Elektrotehničar	50	23		73	1,1%	55,5%
Šivač kože	72			72	1,1%	56,5%

POTREBE ZA DODATNIM OSPOSOBLJAVANJEM RADNIKA I MOGUĆNOST ORGANIZOVANJA PRAKTIČNE NASTAVE ZA UČENIKE I OBUKE ZA NEZAPOSLENE OSOBE

U 2021. godini, 18,61% poslodavaca planira da uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenikakamiona, stolar, zavarivač – varilac, obučar, kuhar i vozač teretnog vozila. Ova zanimanja predstavljaju 50,5% iskazanih potreba za radnicima u 2021. godini.

Tabela 29. Broj poslodavaca koji planiraju da u 2021. godini uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika

Odgovor	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent
Da	238	195	19	452	18,61%
Ne	966	779	198	1943	79,99%
Bez odgovora	28	4	2	34	1,40%
Ukupno	1232	978	219	2429	100,00%

Posmatrano po djelatnostima, najveći procent poslodavaca koji planiraju da uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika nalaze se u djelatnostima:

- S: Ostale uslužne djelatnosti (33,3% od svih poslodavaca iz djelatnosti)
- J: Informacije i komunikacije (30,2% od svih poslodavaca iz djelatnosti)
- E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (29,1% od svih poslodavaca iz djelatnosti)
- B: Vađenje ruda i kamena (26,9% od svih poslodavaca iz djelatnosti)
- C: Prerađivačka industrija (26,8% od svih poslodavaca iz djelatnosti)

Grafikon 1. Procent poslodavaca koji planiraju da u 2021. godini uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika, pregled po djelatnostima

Broj poslodavaca koji planiraju da ponude obuke za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca iznosi 371 (15,3%), dok manji procent poslodavaca (6,8%) ima plan da provede plan sticanja posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi, poput rada na računaru, IT obuka, upravljanja projektima, stranih jezika i slično. Dokvalifikacije i prekvalifikacije u okviru verifikovane institucije planira tek 4,5% poslodavaca.

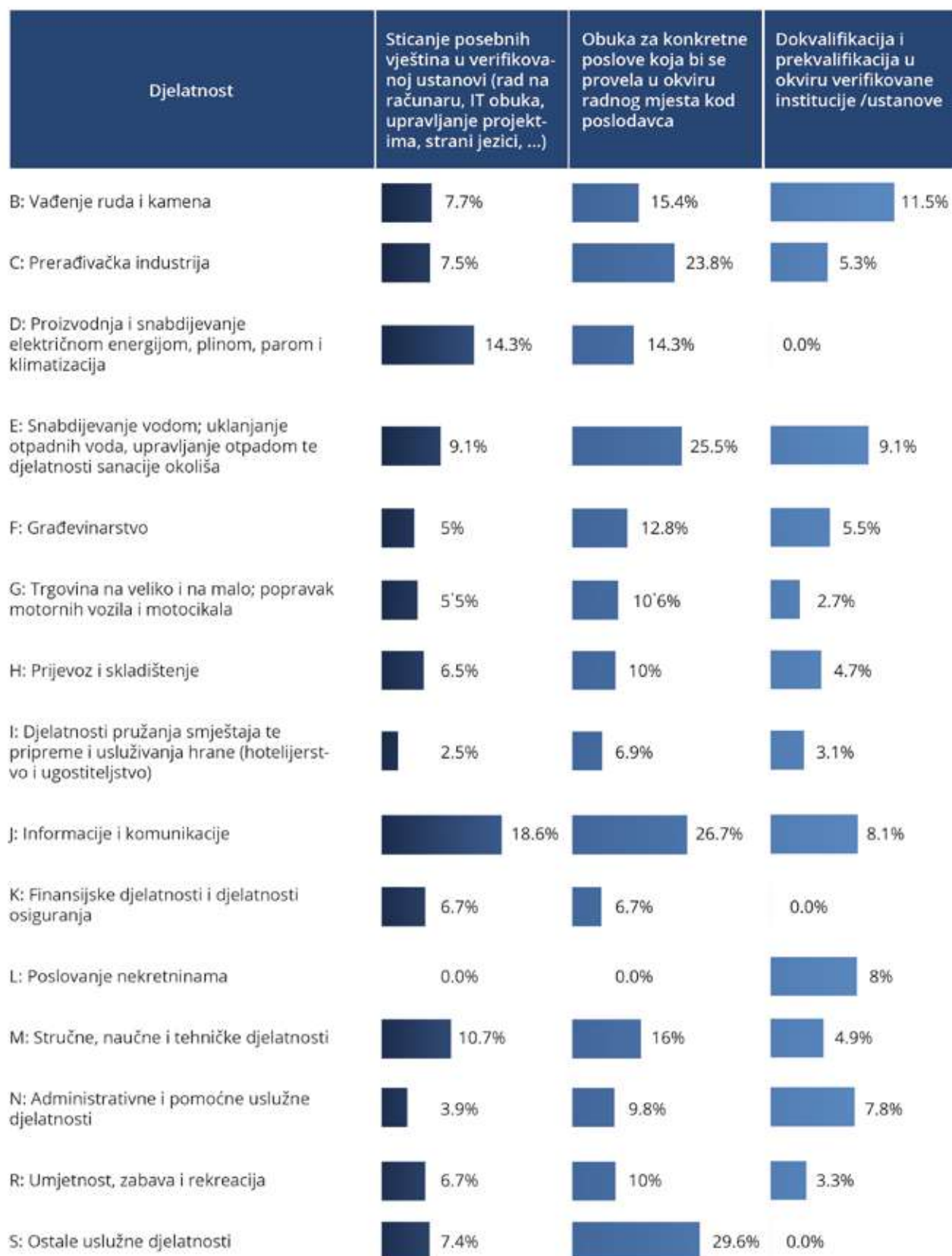
Tabela 30. Potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika kod poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija u procesu rada

Vrsta obuke i/ili osposobljavanja	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent ¹
Sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi (rad na računaru, IT obuka, upravljanje projektima, strani jezici, ...)	91	64	11	166	6,8%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca	183	170	18	371	15,3%
Dokvalifikacija i prekvalifikacija u okviru verifikovane institucije /ustanove	68	34	8	110	4,5%

¹ U odnosu na ukupan broj poslodavaca u uzorku

Djelatnosti u kojima su posebno izražene potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem po pitanju potrebe za sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi su informacije i komunikacije (18,6% anketiranih poslodavaca iz djelatnosti), a slijedi djelatnost proizvodnje i snadbijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (14,35). Obuke za konkretne poslove koje bi se provodili u okviru radnog mjesta najizraženije su u ostalim uslužnim djelatnostima (29,6%), a slijede informacije i komunikacije (26,7%). Potreba za dokvalifikacijom i prekvalifikacijom je generalno nisko zastupljena u skoro svim djelatnostima, a najviše je izražena u djelatnosti vađenja ruda i kamena (11,5%).

Tabela 31. Potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika kod poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija u procesu rada, po djelatnostima

Napomena: Procenti prikazuju zastupljenost u odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca u djelatnosti

Procent poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente u 2021. godini iznosi 31,5%. Posmatrano po djelatnostima, najveća mogućnosti za nuđenje praktične nastave učenicima i studentima je u ostalim uslužnim djelatnostima (55,6% anketiranih poslodavaca iz djelatnosti), a slijede informacije i komunikacije (41,9%) i djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (41,3%)

Tabela 32. Broj poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente u 2021. godini

Djelatnost	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent ¹
A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov			3	3	-
B: Vađenje ruda i kamena	4	4		8	30,8%
C: Prerađivačka industrija	121	82	6	209	34,8%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	4		5	35,7%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	13	3	0	16	29,1%
F: Građevinarstvo	36	31	3	70	32,0%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	98	70	19	187	25,7%
H: Prijevoz i skladištenje	20	21	4	45	26,5%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	51	15	0	66	41,3%
J: Informacije i komunikacije	21	14	1	36	41,9%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	2	0	4	26,7%
L: Poslovanje nekretninama	2	2	0	4	16,0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	35	33	2	70	34,0%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	11	4	1	16	31,4%
P: Obrazovanje			1	1	-
Q: Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite		1	1	2	-
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	5	1	1	7	23,3%
S: Ostale uslužne djelatnosti	13	1	1	15	55,6%
Ukupno	433	288	43	764	31,5%

Napomena: Procenti prikazuju zastupljenost u odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca u djelatnosti

U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca, 21,7% poslodavaca ima mogućnost da ponudi naknadu učenicima i studentima za njihov rad. Oko 7,4% poslodavaca može ponuditi naknadu do 100 KM, 7,2% između 100 i 200 KM, 4,4% od 200 do 300 KM, dok 2,7% poslodavaca je u mogućnosti da ponudi i više od 300 KM, topli obrok, praksu ili neku drugu nenovčanu aktivnost.

Tabela 33. Visina naknade koju su poslodavci spremni ponuditi studentima i učenicima na praktičnoj nastavi

Visina naknade	FBiH	RS	BD	Ukupno - BiH	Procent ¹
Do 100 KM	93	71	15	179	7,4%
100-200 KM	119	47	9	175	7,2%
200-300 KM	77	29	2	108	4,4%
Drugo	39	19	8	66	2,7%
Ukupno	328	166	34	528	21,7%

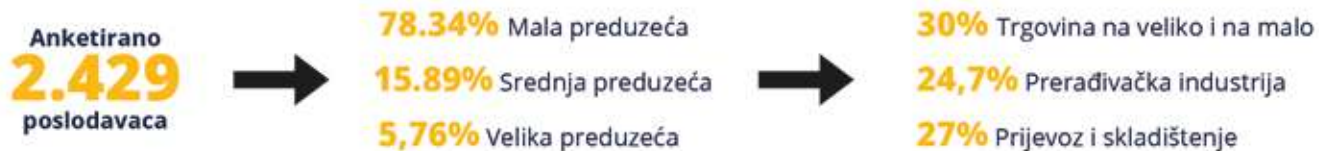
¹ U odnosu na ukupan broj poslodavaca u uzorku

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

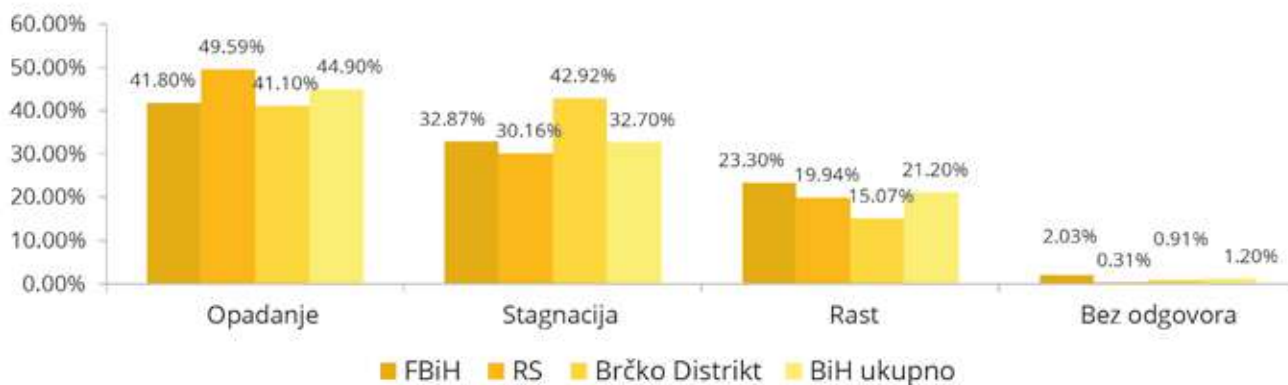

ZAKLJUČAK

UZORAK

FINANSIJSKI EFEKTI U 2020 GODINI (%)

REAKCIJA NA KRIZU COVID-19 U BIH(%)

28% prekid poslovanja
(privremeni ili trajni)

22.40% organizacija
rad od kuće

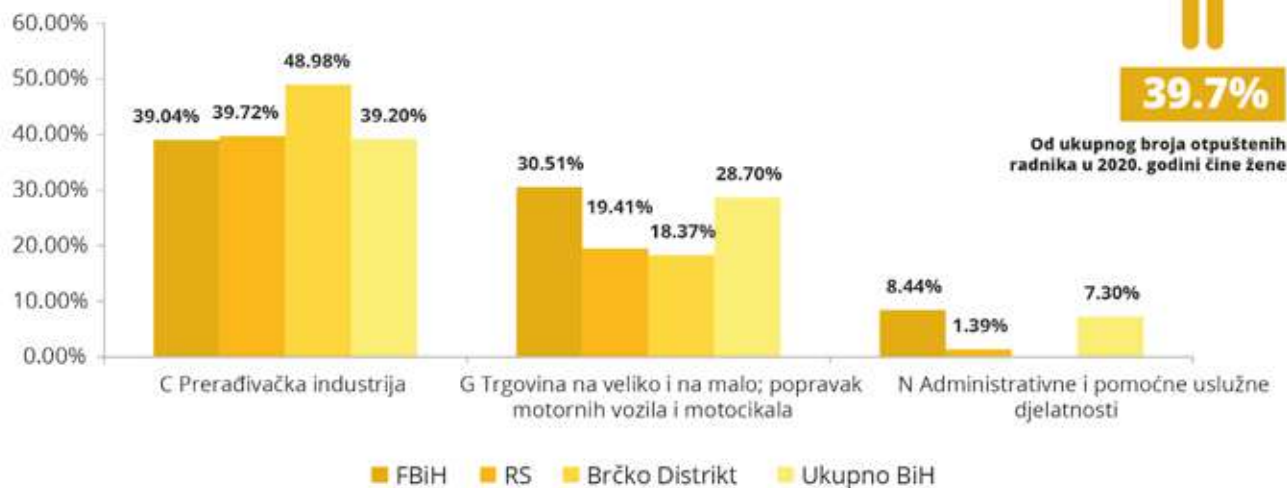
11% otpuštanje radnika

NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA U BIH (%)

1. Prodavač - trgovac
2. Zaštitar
3. Pomoćni radnik u proizvodnji
4. Radnik za jednostavne poslove
5. Obućar
6. Vozač kamiona
7. Konobar
8. Bravar
9. Dostavljač
10. Šivač

ZAKLJUČAK

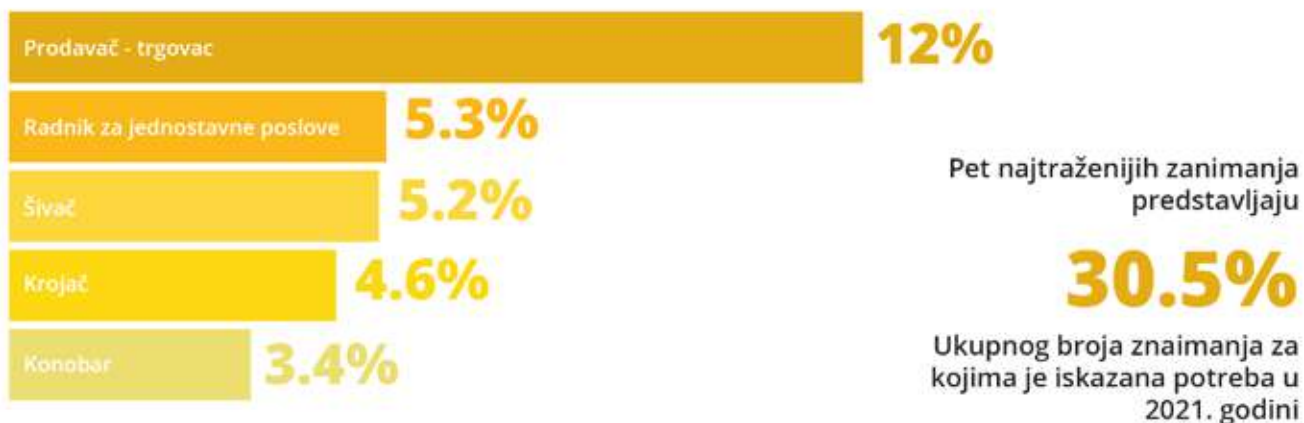
OTPUŠTANJA U BIH U 2020 GODINI (%)

PLANOVI ZAPOSŁJAVANJA U BIH U 2021 GODINI (%)

ISKAZANE POTREBE ZA RADNICIMA PO ZANIMANJIMA (%)

ZAKLJUČCI

Istraživanje tržišta rada organizovano je kroz anketiranje poslodavaca krajem 2020. godine i početkom 2021. godine od strane Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske, Federalnog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH. Cilj istraživanja koji su realizovali entitetski zavodi i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta je sagledavanje trenutne situacije u pogledu izazova sa kojima su poslodavci bili suočeni u prethodnom periodu, te ispitivanje potreba tržišta rada za radnicima u 2021. godini. Ovaj izvještaj daje konsolidovani prikaz rezultata istraživanja na nivou Bosne i Hercegovine.

Konsolidovani izvještaj ukupno analizira rezultate dobivene od 2.429 poslodavaca. Najveći broj subjekata u uzorku čine društva sa ograničenom odgovornošću (84,31%). Posmatrano prema veličini, najviše je malih preduzeća (78,34%), a najveći procent preduzeća u uzorku nalazi se u djelatnosti G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (30,0%), C - Prerađivačka industrija (24,7%) i H - Prijevoz i skladištenje (7,0%). Ove tri djelatnosti čine 61,7% anketiranih poslodavaca. Poslodavci su u momentu provođenja ispitivanja imali angažovanih 106.093 radnika, što čini 25,6% od ukupnog broja zaposlenih iz decembra 2020. godine

Ključni pokazatelji poslovanja u 2020. godini

- Najveći procent poslodavaca u Bosni i Hercegovini naveo je da je u 2020. godini zabilježio opadanja obima poslovanja (44,1%), te pad finansijskog rezultata (44,9%).
- Prekid poslovanja, bilo da se radi o privremenom ili trajnom, kao reakcija na krizu uzrokovanu pandemijom COVID-19, bilo je prinuđeno da poduzme 28% anketiranih poslodavaca.
- Oko 22% poslodavaca bilo je u mogućnosti organizovati rad od kuće, dok je radnike otpustilo 11% poslodavaca.

Promjene broja zaposlenih u 2020. godini

- U 2020. godini preduzeća u uzorku su zaposlila 8.721 radnika. Najveći procent novih zapošljavanja (63,7%) realizovan je na području Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (35,9%). Zapošljavanja na području Distrikta Brčko čine 0,4% ukupnih

zapošljavanja.

- Najveći procent radnika zaposlen je u djelatnosti C - Prerađivačka industrija (41,4%) i G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (19,1%)
- Najtraženija zanimanja u 2020. godini su: prodavač-trgovac, zaštitar, pomoćni radnik u proizvodnji, radnik za jednostavne poslove, obučar, vozač kamiona, konobar, bravar, dostavljač, šivač, operater za unos podataka, vozač teretnog vozila, stolar, skladišni radnik, mašinski tehničar, telefonist - call centar operater, kuhar, obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće, građevinski tehničar, komercijalist i programer. Ova zanimanja čine 60% svih novozaposlenih.
- Najtraženija zanimanja po djelatnostima su: vozači teretnog vozila (djelatnost B), pomoćni radnik u proizvodnji (djelatnost C), ekonomista (djelatnost D), radnik za jednostavne poslove (djelatnost E), građevinski tehničar (djelatnost F), prodavač-trgovac (djelatnost G), dostavljač (djelatnost H), konobar (djelatnost I), programer (djelatnost J), stolar (djelatnost L), telefonist (djelatnost M), zaštitar (djelatnost N), operater za unos podataka (djelatnost R) i nastavnik u osnovnom obrazovanju (djelatnost S).
- Posmatrano na nivou ekonomije Bosne i Hercegovine, žene su činile 37% ukupnog broja novozaposlenih radnika. Žene su najzastupljenije u djelatnostima G - trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, gdje žene čine 59,9% svih novozaposlenih radnika, te djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, sa 58,1%. Žene su generalno jako malo zastupljene u djelatnostima F (Građevinarstvo); H (Prijevoz i skladištenje); N (Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti), E (Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša) - ispod 15,5%.
- Najčešće zanimanje među ženama su: prodavač-trgovac, pomoćni radnik u proizvodnji, obučar, šivač, konobar i obučarski radnik - šivač gornjih dijelova obuće. Ovih šest zanimanja čine 51,1% svih

novozaposlenih žena u 2020. godini.

- U 2020. godini otpušteno je 10.446 radnika na nivou Bosne i Hercegovine. Najviše radnika je otpušteno u prerađivačkoj industriji (39,2%) i u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (28,7%). Od ukupnog broja otpuštenih radnika, 83,7% se odnosi na Federaciju Bosne i Hercegovine.
- Zanimanja koja su u 2020. godini bila najviše pogođena prekidom ugovora po poslovanju su prodavač-trgovac, kono-bar, zaštitar, obučar, pomoćni radnik u proizvodnji, šivač, radnik za jednostavne poslove, bravar, kuhar, vozač kamiona i skladišni radnik. Ovih 11 zanimanja činili su 50,0% svih otpuštenih radnika.
- Od ukupnog broja otpuštenih radnika, žene čine 39,7%. Najveći procent otpuštenih radnica je u djelatnosti umjetnosti, zabava i rekreacija, gdje žene čine 60,1% otpuštenih radnika iz djelatnosti, slijedi djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (56,8%) i trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (48,4%).
- Zanimanja koja su u 2020. godini bila najviše pogođena prekidom ugovora među ženama su prodavač-trgovac, šivač, kono-bar, obučar i pomoćni radnik u proizvodnji. Ovih pet zanimanja čine 50,6% svih otpuštenih radnih mjesta među ženama.

Očekivane promjena broja zaposlenih u 2021. godini

- Procent poslodavaca u uzorku koji u 2021. godini planiraju zapošljavati nove radnike iznosi 48,1%.
- Najveći procent poslodavaca koji planira zaposliti nove radnike pripada grupi malih preduzeća (73,5%).
- Poslodavci iz sljedeće dvije djelatnosti imaju najveći procent poslodavaca koji planiraju zapošljavanje: administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (60,8% od ukupnog broja poslodavaca iz djelatnosti), informacije i komunikacije (59,3% od ukupnog broja poslodavaca iz djelatnosti) i građevinarstvo (58,9% od ukupnog broja poslodavaca iz djelatnosti).
- Ukupan broj planiranih radnih mjesta među anketiranim preduzećima za 2021. godini iznosi 4.407, a upražnjenih 2.287.
- Najveći procent iskazanih potreba za radnicima u 2021. godini nalazi se u prerađivačkoj industriji (41,4% ukupno iskazanih radnih mjesta), te u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (22,4%). Građevinarstvo se nalazi na trećem mjestu sa 8,7% iskazanih potreba, dok se informacije i komunikacije nalaze na četvrtom mjestu (6,3%).
- Među zanimanjima za koje su poslodavci iskazali najviše potreba nalazi se prodavač-trgovac (12,0%), a slijede radnik za jednostavne poslove, šivač, krojač, kono-bar, pomoćni radnik u proizvodnji, bravar, zidar, vozač kamiona, stolar, zavarivač – varilac, obučar, kuhar i vozač teretnog vozila. Ova zanimanja predstavljaju 50,5% iskazanih potreba za radnicima u 2021. godini.
- U 2021. godini, 18,61% poslodavaca planira da uvede nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika.
- Broj poslodavaca koji planiraju da ponude obuke za konkretne poslove koja bi se provele u okviru radnog mjesta kod poslodavca iznosi 371 (15,3%), dok manji procent poslodavaca (6,8%) ima plan da provede sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi, poput rada na računaru, IT obuka, upravljanja projektima, stranih jezika i slično. Dokvalifikaciju i prekvalifikaciju u okviru verifikovane institucije/ustanove planira tek 4,5% poslodavaca.
- Djelatnosti u kojima su posebno izražene potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem po pitanju potrebe za sticanjem posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi su informacije i komunikacije (18,6% anketiranih poslodavaca iz djelatnosti), a slijedi djelatnost proizvodnje i snadbijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (14,35%).
- Obuke za konkretne poslove koje bi se provodile u okviru radnog mjesta najizraženije su u ostalim uslužnim djelatnostima (29,6%), a slijede informacije i komunikacije (26,7%). Potreba za dokvalifikacijom i prekvalifikacijom je generalno nisko zastupljena u skoro svim djelatnostima, a najviše su izražene u djelatnosti vađenja ruda i kamena (11,5%).

- Procent poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente u 2021. godini iznosi 31,5%.
- Najveća mogućnosti za nuđenje praktične nastave učenicima i studentima je u ostalim uslužnim djelatnostima (55,6% anketiranih poslodavaca iz djelatnosti), a slijede informacije i komunikacije (41,9%) i djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (41,3%)
- U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca, 21,7% poslodavaca ima mogućnost da ponudi naknadu učenicima i studentima za njihov rad.

Generalni zaključak i preporuka je da se ovakva vrsta istraživanje treba provoditi kontinuirano u Bosni i Hercegovini i u budućem periodu koristeći zajednički usaglašenu metodologiju, radi kontinuiranog sagledavanja trenutne situacije u pogledu izazova sa kojim su poslodavci bili suočeni u prethodnom periodu, te ispitivanje potreba tržišta rada za radnicima u narednom periodu.

Izveštaji Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske, Federalnog zavoda za zapošljavanje, te Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH nude preporuke za rješavanje izazova sa kojima su suočeni u narednom periodu, a koji su identifikovani kroz istraživanje tržišta rada.

